

**Discurs d'acceptació
d'Angela Y. Davis
com a doctora
honoris causa**

Barcelona, 9 de març del 2021

**Universitat
Pompeu Fabra**
Barcelona

Moltes gràcies per conferir-me el títol de doctora honoris causa. De fet, és un profund honor acceptar aquest títol de la Universitat Pompeu Fabra. Gràcies al rector, Jaume Casals, i a tots aquells que han participat en el procés i en el programa d'aquest esdeveniment, que crec que és una representació fenomenal per a una interpretació tan commovedora de les nostres lluites per la justícia.

En acceptar aquest títol honorífic, sóc conscient que, tot i que en sóc la destinatària individual, la feina que us ha dut a designar-me com a persona digna d'aquest alt honor no ha estat mai la feina d'una única persona. A més, em sento obligada a reconèixer tots aquells que es troben ja sigui dins o fora de la universitat, incloses aquelles persones que van ser o que continuen empresonades, sense les idees i les pràctiques de les quals mai no us hauríeu fixat en mi com a potencial destinatària d'un títol honorífic de la vostra universitat. També us agraeixo que hàgiu organitzat aquesta bella cerimònia en les molt difícils condicions d'una pandèmia mundial, i en un moment en què a Catalunya continueu les vostres pròpies lluites per la justícia i la igualtat. Tot i que només puc ser aquí present de manera virtual en aquest moment, espero la possibilitat futura de visitar personalment la Universitat Pompeu Fabra.

En les observacions que us ofereixo avui reconec la conjuntura històrica actual com una de gran dolor i patiment arreu del món. Però al mateix temps, aquest és un moment d'esperança i d'optimisme de cara al futur. Em refereixo a la consciència col·lectiva emergent del fet que nosaltres, en el món contemporani, nosaltres que formem la població humana que conviu en aquest planeta, juntament amb altres espècies animals, estem cridats a prevenir la conflagració que és inevitable si no descobrim maneres de transformar la nostra manera de viure en aquest planeta. Aquest planeta la flora del qual, el sòl del qual, els oceans del qual també pateixen com a conseqüència de les pràctiques humanes dissenyades principalment per produir riquesa. Riquesa per a uns quants que conviu amb l'empobriment de molts.

En diferents contextos econòmics i polítics, tots podríem viure vides plenes i pròsperes. Però, tal com estan les coses, en les condicions actuals del capitalisme, augmentar la riquesa per a uns pocs és la base per augmentar l'empobriment de molts.

Per primera vegada en la història de la humanitat, un gran nombre de persones de moltes parts del món reflexionen seriosament sobre les conseqüències estructurals del colonialisme i l'esclavitud. Els que som d'origen africà aquí a les Amèriques constituïm una evidència humana de les maneres en què el colonialisme i l'esclavitud configuren el mode d'habitació humana del planeta. Som els portadors d'un llegat de lluita per la llibertat que té molts segles d'antiguitat. Mirem les nostres institucions socials, econòmiques i polítiques i hi reconeixem les maneres en què aquestes encarnen literalment processos que minimitzen la vida indígena o negra, vistos com a impediments per a la producció de riquesa o com a òrgans de treball capaços de generar riquesa per als esclavistes.

Aquest és un moment de sofriment intens, no només a causa de les conseqüències directes del virus de la covid-19, sinó també perquè el planeta es veu afligit per aquest virus en un moment àlgid del capitalisme, en un moment en què la riquesa del planeta s'ha anat concentrant cada vegada més en les mans de relativament poques persones, i en un moment en què les institucions humanes que haurien de dedicar-se al benestar dels humans, d'altres animals i, de fet, de la Terra, estan subordinades a les necessitats del capital.

Per tant, la nostra crisi sanitària aquí als Estats Units és una crisi produïda per la privatització de la sanitat i pel fet que les corporacions capitalistes mundials que ara ofereixen atenció mèdica a aquells que se la poden permetre no consideren rendibles els llits hospitalaris buits. Si ens desempalleguéssim d'aquestes institucions, però, també perdriem aquests llits. Per tant, una crisi com la que continuem patint avui no només implica el dany causat per les trajectòries del virus, sinó també la seva intersecció amb la sanitat privatitzada que, com sabem, ha resultat fatal per a moltes persones.

Dic que aquest és un moment d'esperança i d'optimisme perquè finalment estem reconeixent l'entrellaçament del racisme estructural dins aquesta crisi. De fet, la crisi mateix, que va arribar en un moment en què s'estaven fent intensos esforços educatius tant en institucions professionalitzades com ara la universitat com en el context dels moviments socials i de l'organització política, ha contribuït a promoure una consciència col·lectiva del caràcter estructural del racisme.

Als Estats Units, el racisme s'ha tractat en gran part com un defecte individual, com un producte d'actituds individuals i d'actes de discriminació motivats individualment. La suposició passada era que es venç el racisme convencent els individus de la necessitat de transformar la seva manera de pensar sobre els indígenes i els negres, els llatins i els asiàtics. Tanmateix, s'ha reconegut que un nombre immensament desproporcionat de persones morien com a conseqüència del coronavirus, en combinació amb el fet que molts acadèmics activistes hàgim estat demanant una aproximació al racisme que posi en relleu les estructures que incorporen i reproduïxen processos d'opressió, que al seu torn mantenen les persones de color en un estat de sobreexplotació i d'hipermarginalització.

Avui mirem enrere al segle XIX i diem: "És obvi que s'hauria d'haver abolit l'esclavitud". Els arguments per abolir l'esclavitud eren, per descomptat, convinents. L'esclavitud era immoral, i la idea mateix que un ésser humà en posseís un altre era completament immoral. Però també hi havia altres arguments. El treball esclau no era tan eficient com el treball assalariat. Al mateix temps, hi havia qui insistia que la institució de l'esclavitud al sud dels Estats Units era molt més humana que l'esclavitud salarial del nord. Al cap i a la fi, el posseïdor d'esclaus tenia un interès a mantenir vius els esclaus, perquè brutalitzar i esclavitzar un ésser humà fins a la mort comportava una disminució de la riquesa del posseïdor d'esclaus.

Els acadèmics que han estudiat el sistema d'arrendament de convictes posterior a l'esclavitud han assenyalat que el que va venir després va ser en molts aspectes pitjor que l'esclavitud. De fet, alguns dels títols dels llibres que exploren el sistema d'arrendament de convictes inclouen *Worse Than Slavery; One Dies, Get Another, o Slavery By Another Name*.

I ho explico perquè la nostra història continua sent assetjada per l'esclavitud. En pràcticament totes les circumstàncies històriques, quan hem considerat col·lectivament qüestions de justícia i de democràcia ha sorgit la qüestió de l'esclavitud. I aquí estem, més d'un segle i mig després de l'abolició formal de l'esclavitud, encara tractant les ramificacions contemporànies d'aquesta institució i les formes en què el racisme sobredetermina la composició institucional i estructural de la nostra societat.

Tot i que els europeus no van adoptar l'esclavitud en la mateixa mesura en què es va adoptar a les Amèriques i al que aleshores es considerava el Nou Món, els països europeus van confiar en la riquesa produïda pel comerç d'esclaus i es van beneficiar del capitalisme racial que es va forjar en la cruïlla de les invasions colonials, els genocidis indígenes i l'esclavitud dels africans.

Aquest càlcul actual implica un reconeixement no només de les maneres en què el colonialisme i l'esclavitud van crear els mons econòmic, social i polític de les Amèriques, on l'esclavitud va proporcionar el fonament reconeixible de les nostres històries, sinó també a Europa i en altres parts del món els vincles i les relacions dels quals van ser forjats pel colonialisme dels colons.

Les lluites per la llibertat dels negres no s'han desenvolupat mai en un buit històric. Mai no han estat només les lluites sobre les persones negres. Quan assenyalem que mai no hi ha hagut un moment en la història de la presència africana forçada a les Amèriques en què no hi hagi hagut resistència –i això és cert no només a l'Amèrica del Nord, també ho és al Carib, a l'Amèrica del Sud i a l'Amèrica Central–, estem reconeixent que els descendents d'africans sempre han estat en comunitat amb persones d'altres procedències ètniques. En molts casos, la resistència va ser possible gràcies a les persones indígenes, i les històries dels negres i els indígenes es van entrellçar, tal com han documentat estudiosos com Tiya Miles.

Cal assenyalar, però, que el moviment feminista –de fet, el moviment feminista blanc dominant dels EUA– té els seus orígens històrics en el moviment per abolir l'esclavitud. Moltes sufragistes blanques del segle XIX van entendre la seva pròpia situació comparant la doctrina del dret comú anglès de *coverture* –que feia que les dones casades estiguessin totalment sotmeses al poder dels seus marits– amb la institució de l'esclavitud.

Avui, quan reconeixem que les vides negres són importants, no estem dient simplement que els negres mereixen justícia, igualtat i llibertat. Estem assenyalant que la posicionalitat dels negres en la societat nord-americana és una de les millors mesures del significat de la democràcia, i per descomptat no només als Estats Units.

Els nostres esforços actuals per identificar i començar a desmantellar el racisme estructural a la policia, a les presons, en el sistema sanitari, a l'educació, a les feines, en l'habitatge, són un esforç col·lectiu per millorar la nostra societat, trencar impediments a la democràcia, i no només per a la gent negra sinó per a tothom. I no només en aquesta part del món, sinó a nivell mundial. Ho dic perquè hi ha una manera molt condescendent d'observar les lluites negres, com si només afectessin les persones d'ascendència africana o, en general, les persones de color.

Els discursos abolicionistes del segle XXI han aparegut com les crides més radicals per una democràcia millor. La seva importància resideix no principalment en el fet que vulguem desmantellar l'empresonament i la policia, cosa que òbviament sí que volem, sinó en el fet que veiem aquestes institucions com a impediments profunds per a l'aparició de futurs socialistes radicalment democràtics.

Molts de nosaltres argumentem que l'evolució no es basa principalment en el procés negatiu de dissolució i eliminació, sinó que consisteix més aviat a obrir espais per poder

imaginar noves institucions, noves estratègies d'abordar problemes que han estat tan sobredeterminats pel racisme estructural que no és possible eliminar el racisme sense que tota la institució s'ensorri.

Hem cregut en la reforma durant tant de temps que ens hem convençut que la reforma és l'únic camí. La història de les presons i de la policia ha estat sempre la història d'esforços per reformar les presons i la història d'esforços per reformar la policia. Però en algun moment ens hem d'adonar que la reforma en si mateixa és un mite, i que la reforma ha estat la cola mateixa que ha unit aquestes institucions. Si hi ha hagut protestes dirigides a aquestes institucions durant tota la història, no té sentit provar alguna cosa nova?

I no podem separar el desenvolupament dels moviments abolicionistes d'aquest segle de l'aparició d'un feminisme que no només busca la igualtat de gènere, sinó que també es defineix com antiracista i anticapitalista. Per descomptat, coneixem el terme *interseccionalitat*, introduït per l'erudit jurídic Kimberlé Crenshaw, però potser no tots sabem que aquesta lògica va ser introduïda fa molt de temps per feministes negres com Anna Julia Cooper i Mary Church Terrell –que va ser esmentada en la laudatio–, Ida B. Wells i moltes altres que van entendre que el racisme no es podia desafiar eficaçment sense contestar també l'opressió estructural definida pel gènere i l'opressió econòmica definida per la classe en el marc de les societats capitalistes.

Aquest enfocament del feminisme ens ha ajudat a assumir lògiques miops que suposen que el gènere es pot separar de la raça i la classe. A causa de la manera en què el racisme s'ha introduït en la mateixa lògica en què confiem, alguns han suposat, malauradament, que podem examinar el gènere per si mateix, és a dir, sense consideracions de raça ni de classe. Però quan s'intenta això, el context per defecte és la blancor. I, per tant, la blancor ha informat el desenvolupament del feminisme dominant, sense que els seus defensors ni tan sols s'adonessin de l'impacte del racisme. Aquest és el marc que critiquem com a feminisme carcerari.

Gran part del treball dels primers feminismes negres i de les dones radicals de feminismes de color consistia a intentar corregir el registre històric, assenyalant que no només les dones blanques eren les dones que desafiaven la misogínia i el patriarcat, i que sovint les dones de color s'enfrontaven a aquests reptes d'una manera interseccional molt més complexa.

Quan en els darrers anys de la dècada de 1960 van sorgir als Estats Units moviments de dones de segona onada, el catalitzador va ser precisament el reconeixement de l'omnipresència dels abusos físics i sexuals que patien les dones. Aquesta forma de violència sempre ha traspassat fronteres de raça i de classe. Però les sessions de denúncia pública i de presa de consciència amb què s'intentava trencar el silenci sobre les violacions i la violència domèstica es van associar principalment amb el feminisme blanc de classe mitjana. L'estratègia consistia a animar les dones a revelar la violència dins les seves relacions íntimes que prèviament havia estat secreta.

Per tant, com canvia la nostra visió de la violència de gènere si la mirem des del punt de vista de les dones negres o dones indígenes, o de les dones de classe treballadora i pobres de totes les procedències racials? Per començar a formular una resposta, diria que

hauríem de ser crítics amb la manera com les dones blanques de classe mitjana han arribat a representar totes les supervivents de la violència. A causa de la suposada privatització de la vida de les dones blanques de classe mitjana, i pel fet que l'àmbit privat és imaginat com un refugi de llibertat, es pot demanar als aparells repressius que garanteixin aquesta llibertat. I aquest és el motiu pel qual ens referim a aquelles feministes que creuen que més policia i més penes de presó les protegiran com a “feministes carceràries”. I aquest és també el motiu pel qual fem servir la locució *feminisme d'abolició* per referir-nos a un enfocament robust de la investigació i l'activisme feministes que no té por de reconèixer la seva interdisciplinarietat –no només la interdisciplinarietat acadèmica, sinó també una interdisciplinarietat basada en el moviment–, que no té por d'intentar plantejar la classe, el gènere, la sexualitat i l'entorn simultàniament, i sempre reconeixent els seus vincles i interrelacions.

Aquest enfocament del feminisme també ens ha permès entendre que els moviments abolicionistes estan en el seu millor moment quan incorporen el reconeixement i la solidaritat mundials. I, per tant, per acabar, diré que en aquest context podem seguir moviments feministes abolicionistes a Catalunya, al Brasil, a Palestina i a Sud-àfrica, a l'Uruguai i a l'Índia, i situem les nostres campanyes i les nostres lluites en la fase històrica mundial interactuant amb els altres que també s'esforcen per crear futurs més habitables.

Gràcies

